

ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

ПОЛИТИКАТА НА СБЛИЖАВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 Г.

Новите правила и разпоредби, регламентиращи следващия пакет от инвестиции по линия на политиката на сближаване на ЕС за периода 2014–2020 г., бяха официално одобрени от Съвета на Европейския съюз през декември 2013 г.

Тази информационна брошура е част от поредица, в която се разглеждат най-важните елементи на новия подход.

Съдържание

Тема

Какво означава водено от общностите местно развитие (CLLD)?

Каква е целта?

Основни елементи на CLLD

Какво е новото?

Как различните фондове могат да се използват в CLLD?

Какви са последствията от общата методика?

През последните 20 години подходът LEADER⁽¹⁾ за водено от общностите местно развитие (CLLD), финансирано от структурните фондове и фондовете за развитие на селските райони, помогна на участниците от селските райони да преценят дългосрочния потенциал на своя местен район и се доказва като ефективен и ефикасен инструмент за изпълнение на политиките за развитие. Европейската комисия насърчава този метод на изпълнение и чрез други инициативи на Общността, като например URBAN⁽²⁾ и EQUAL⁽³⁾. Подходът LEADER, който от ЕС от 1991 г. получава непрекъсната подкрепа, се превърна във важен елемент от политиката на развитие на селските райони и е широко приет в цяла Европа. От 2007 г. местното развитие се използва и в рамките на Европейския фонд за морско дело и рибарство за оказване на подкрепа за устойчивото развитие на рибарските общности.

Членове 32–35⁽⁴⁾ от Регламент (ЕС) № 1303/2013 относно общоприложимите разпоредби, които регламентират CLLD, се основават на подхода LEADER и засягат четири от фондовете, обхванати от Общата стратегическа рамка – Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за морско дело и рибарство – за програмния период 2014–2020 г. (ЕСИ фондове – Европейски структурни и инвестиционни фондове).

CLLD е специален инструмент, който може да се използва на подрегионално равнище и допълва другите форми на подпомагане на развитието на местно равнище. CLLD може да мобилизира и ангажира местните общности и организации и да осигури техния принос за постигане на целите на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, като насърчи териториалното сближаване и способства за постигането на конкретни цели на политиката.

Какво означава водено от общностите местно развитие (CLLD)?

Единна методика по отношение на CLLD за ЕСИ фондове, която:

- » е фокусирана върху конкретни **подрегионални области**;
- » е водена от общността чрез **местни групи за действие**, съставени от представители на публичния и частния местен социално-икономически интерес;
- » се осъществява чрез интегрирани и многосекторни **стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на района**, като се имат предвид **местните потребности и потенциал**; и
- » отчита местните потребности и потенциал, интегрира **иновативни характеристики** в местния контекст, **изгражда мрежи** и – където е целесъобразно – **сътрудничество**.

(1) LEADER: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale* – Връзки между икономиката на селските райони и дейностите за развитие.

(2) Инициативата на Общността URBAN II от ЕФРР подпомага иновативни стратегии за устойчиво икономическо и социално възстановяване в няколко градски района в цяла Европа през периода 2000–2006 г.; инициативата на Общността URBAN се провежда през периода 1994–1999 г.

(3) Инициативата EQUAL от ЕСФ поставя акцент върху подпомагането на иновативни транснационални проекти, които имат за цел да се премахне дискриминацията и неравнопоставеността на пазара на труда през периода 2000–2006 г.

(4) Вж. членове 32–35 от Регламента относно общоприложимите разпоредби относно ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд, ЕЗФРСР и ЕФМДР.

Тази единна методика ще позволи **свързаното и интегрирано използване на фондовете за изпълнение на стратегиите за местно развитие.**

Каква е целта?

[↑ Начало](#)

Основните цели на този общ подход към ЕСИ фондове са да се опрости и да се разшири използването на CLLD като инструмент за развитие. CLLD ще:

- » насърчават местните общности да **разработват интегрирани подходи „от долу нагоре“**, когато е необходимо да се реагира на териториални и местни предизвикателства, които изискват структурни промени;
- » **изграждат капацитет на общността и стимулират иновациите** (включително социалните иновации), предприемачеството и капацитета за промяна чрез насърчаване на развитието и откриването на неизползван потенциал в общностите и териториите;
- » **насърчават ангажираността на общността**, като засилват участието в рамките на общностите и изграждат усещане за ангажираност и участие, които могат да увеличат ефективността на политиките на ЕС; и
- » **подпомагат многостепенното управление**, като осигуряват начин, по който местните общности могат да участват пълноценно в изпълнението на целите на ЕС във всички области.

Основни елементи на CLLD

[↑ Начало](#)

- » **Местните групи за действие** трябва да бъдат съставени от представители на местните публични и частни социално-икономически интереси, като например предприемачи и техните сдружения, местни органи, асоциации на околни или селски райони, групи от граждани (например малцинства, възрастни граждани, жени/мъже, младежи, предприемачи и т.н.), организации на общността и доброволчески организации и т.н. поне 50% от гласовете при решения за подбор трябва да са от партньори извън публичния сектор, като нито една от групите по интереси не трябва да има повече от 49% от гласовете.
- » **Стратегиите за местно развитие** трябва да бъдат съгласувани със съответните програми от ЕСИ фондовете, от които получават подкрепа. В тях следва да бъдат определени районът и населението, които се обхващат от стратегията; да е налице анализ на нуждите от развитие и потенциала на района, включително анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ); и да са формулирани целите, както и интегрираните и иновационни особености на стратегията, включително измерими цели за резултатите или постиженията. Стратегиите следва също да включват план за действие, който показва как целите се трансформират в конкретни проекти, мерки за управление и контрол и финансов план.

» **Районът и населението**, които са обхванати от конкретната местна стратегия, трябва да бъдат съгласувани, целево определени и да осигуряват достатъчна критична маса за ефективното изпълнение на стратегията. Местните групи за действие следва да определят действителните райони и населението, които ще бъдат обхванати от техните стратегии. Тези параметри обаче трябва да са в съответствие с критериите, посочени в член 33, параграф 6 от Регламента относно общоприложимите разпоредби. Трябва да се обхване население от най-малко 10 000 и най-много 150 000 души, като това е в съответствие с предвиденото в програма LEADER за периода 2007–2013 г. Комисията може да приеме дерогации от промени на тези прагове в надлежно обосновани случаи въз основа на предложение от държавата членка. За информация средното население, което беше засегнато от финансираните по линия на ЕФРР програми URBAN II през периода 2000–2006 г., беше около 30 000 жители.

Какво е новото?

[↑ Начало](#)

През програмния период 2014–2020 г. по-ясната подкрепа под формата на съвместна правна рамка и хармонизирани правила за петте ЕСИ фонда ще засили съгласуваността и ще насърчи подпомагането на една стратегия, водена от местните общности, от няколко фонда.

Няколко елемента от общите разпоредби за ЕСИ фондовете имат за цел да се постигне опростяване за бенефициентите при осъществяване на воденото от общностите местно развитие:

- » По отношение на всички ЕСИ фондове и региони ще се прилага **единна методика за CLLD** – това ще позволи на всички територии да се възползват от подкрепата на ЕС за изграждане на капацитет, местни публично-частни партньорства и стратегиите на тези партньорства, работа в мрежи и обмен на опит;
- » **Подкрепата от фондовете от ЕСИ фондовете ще бъде съгласувана и координирана.** Това ще улесни бенефициентите при създаването на финансирани от няколко фонда стратегии, които са по-добре съобразени с техните нужди и територии, например в област, където едновременно се проявяват селски и градски аспекти. Това ще се гарантира чрез координираните процеси на изграждане на капацитет, подбор, одобряване и финансиране на стратегиите за водено от общностите местно развитие и местните групи за действие;
- » **Водещ фонд:** При стратегиите с общо финансиране ще съществува възможност да се предостави подкрепа за текущи разходи, свързани с управлението и изпълнението, както и активизиране на стратегията за водено от общностите местно развитие чрез един единствен фонд (т.е. водещия фонд);
- » **Стимули:** По отношение на политиката на сближаване, при оперативните програми, при които цялата приоритетна ос се изпълнява чрез CLLD, максималният процент на съфинансиране от ЕФРР и/или ЕСФ на нивото на приоритетната ос се увеличава с 10 процентни пункта.⁽⁵⁾ В случая с ЕЗФРСР според обстоятелствата максималният процент на съфинансиране за CLLD може да е между 80 и 90%⁽⁶⁾. За ЕФМДР (проект) максималната ставка на съфинансиране е 75%⁽⁷⁾ и ако приоритетът на Съюза, посветен на териториалното развитие в областта на рибарството, се изпълнява изцяло чрез CLLD, процентът на съфинансиране се увеличава с 10 процентни пункта.

(5) Вж. член 120, параграф 5 от Регламента за общоприложимите разпоредби относно ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕЗФРСР и ЕФМДР.

(6) Вж. член 59, параграф 4, буква а) от Регламент (ЕС) № 1305/2013 относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

(7) Вж. член 94, параграф 4 от проекта на регламент относно ЕФМДР.

Как различните фондове могат да се използват в CLLD? [↑ Начало](#)

ЕФРР/ЕСФ: Приемането на Договора от Лисабон и стратегията „Европа 2020“ осигуряват здрава основа за възприемането на интегриран и всеобхватен подход за решаване на местните проблеми. По-специално поставянето на акцент върху качеството на растежа, както и необходимостта да се гарантира, че той е приобщаващ и устойчив, означава, че в съответствие с целите за икономическо, социално и териториално сближаване политиката на сближаване следва да подкрепя дейности, насочени към решаване на проблемите в областта на безработицата, лишенията и бедността.

Воденият на общността подход не е нов. Градските пилотни проекти⁽⁸⁾ през 90-те години на XX век и програмите по инициативата на Общността URBAN (1994-1999 г. и 2000-2006 г.), финансирани от ЕФРР, и инициативата EQUAL (2000-2006 г.), финансирана от ЕСФ, се основаваха на местни партньорства и затова бяха полезен източник на опит за прилагането на подход CLLD.

ЕЗФРСР: Значението на участието на общността пролича от успеха на подкрепените в рамките на подхода LEADER дейности за CLLD. Повече от 2 300-та местни групи за действие, които сега работят в целия ЕС и получават реално общо финансиране в размер на 5,5 млрд. EUR (6 % от финансирането по линия на ЕЗФРСР) са показателни за успеха на подхода.

Подходът LEADER служи като основа за новата инициатива на Комисията относно CLLD, а именно то да бъде: основано на характеристиките на района; „от долу нагоре“; публично-частно; интегрирано; новаторско; да предвижда сътрудничество и използването на мрежи. Задължителното целево разпределяне на 5 % от отпуснатите на всяка държава членка финансови средства по линия на ЕЗФРСР ще се запази през периода 2014–2020 г., а новата правна рамка също ще засили значително интегрирания аспект на подхода.

ЕФМДР: От 2007 г. приоритетна ос 4 на Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) предоставя подкрепа за устойчивото развитие на рибарските области, като гарантира, че действията, които се предприемат от местните инициативни рибарски групи (МИРГ), развиват уникалните силни страни и възможности на всеки риболовен район; използват нови пазари и продукти; и обединяват знанията, енергията и ресурсите на местни действащи лица от всички сектори.

В момента са активни повече от 300 МИРГ в 21 държави членки. Новият съвместен подход, който се прилага по отношение на ЕСИ фондовете, ще подобри способностите на тези МИРГ да извършват дейността си и ще създадат по-големи възможности за интегрирана работа с други сектори и съседните области.

Какви са последствията от общата методика? [↑ Начало](#)

- » Тъй като воденото от общностите местно развитие е локално ориентирано и може да се финансира от различните ЕСИ фондове, това е идеалната методика за изграждането на връзки между градските, селските и рибарските райони.
- » В своите споразумения за партньорство държавите членки посочват как възнамеряват да подпомагат CLLD и в кои програми и райони може да се използва CLLD. CLLD може да се прилага по желание при ЕФРР, ЕСФ и ЕФМДР, но е задължително за ЕЗФРСР.

(8) През периода 1990-1993 г. започват общо 33 пилотни проекта за градско развитие по линия на член 10 от ЕФРР. Тези проекти се осъществяват в 11 държави членки и имат за цел да подпомогнат иновациите в областта на възстановяването и планирането в градските райони в рамките на по-широка политика за насърчване на икономическото и социалното сближаване.

- » Тъй като създадените от местни групи за действие стратегии за CLLD могат да обхващат дейности по линия на един или няколко фонда, необходимо е мерките по фондовете да бъдат съгласувани и координирани. Държавите членки и управляващите органи ще трябва да определят критериите за избор на стратегии за местно развитие и да гарантират, че поканите и процедурите са съгласувани между фондовете. Подборът и одобряването на стратегиите ще се извършва от комисия, създадена за тази цел от съответните управляващи органи. Това ще гарантира, че финансираните от няколко фонда стратегии получават координирано финансиране за цялата стратегия.
- » Крайният срок за подбор и одобряване на местни стратегии е краят на 2017 г. Първият етап на подбор на стратегии трябва да завърши най-късно в срок от две години, считано от датата на одобряване на споразумението за партньорство. Тъй като не е предвидена възможност за автоматично „прехвърляне“ от този период на финансиране в следващия, съществуващите местни групи за действие по линия на ЕЗФРСР и ЕФР ще трябва да представят нови стратегии. Новите предложения също така ще позволят на съществуващите местни групи за действие да обмислят как да разширят своите местни стратегии, за да включат използването на други ЕСИ фондове.
- » В областите, за които държавите членки посочват, че може да се използва CLLD, управляващите органи ще трябва да започнат дейности за изграждане на капацитет, за да гарантират пълноценното участие на местните общности, особено тези, които се намират в уязвими райони с ограничен капацитет. Това може да се постигне чрез създаването на местни групи за действие и съставянето на изпълними стратегии.
- » Потенциалните местни групи за действие трябва да водят диалог от самото начало със съответните управляващи органи, за да са сигурни, че техните потребности и проблеми са известни и могат да бъдат взети под внимание при планирането на програмите.

За допълнителна информация

За повече информационни брошури, свързани с аспектите на политиката на сближаване:

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_bg.cfm

За повече обща информация за регионалната политика:

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_bg.cfm